

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 29 stycznia 201 r. w sprawie z powództwa P. K. przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G. o wynagrodzenie za pracę i odprawę Sąd Rejonowy dla Łodzi -Śródmieścia w Łodzi X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił wniosek pozwanej o zwolnienie od kosztów sądowych w postaci opłaty od apelacji w kwocie 30 zł.

W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia wskazano, że zgodnie z art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 roku nr 90 poz. 594 ze zm.) sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie.

W rozpoznawanej sprawie w ocenie Sądu Rejonowego okoliczność ta nie została wykazana. Biorąc zaś pod uwagę zakres i komercyjny charakter działalności pozwanego a z drugiej strony niewielką wysokość opłaty sądowej od apelacji - 30 zł, Sąd doszedł do przekonania, iż wniosek o zwolnienie od kosztów opłaty sądowej od apelacji jest nieuzasadniony.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniosła strona pozwana, zarzucając mu naruszenie art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie, że pozwana spółka nie wykazała, iż nie posiada dostatecznych środków na pokrycie kosztów sądowych.

Z uwagi na powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i zwolnienie pozwanej spółki od kosztów sądowych – co do obowiązku uiszczenia przez spółkę opłaty sądowej od apelacji w kwocie 30 zł.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje.

Zażalenie jako bezzasadne podlega oddaleniu.

Przepis art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) stanowi, że sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie.

Osoba prawna lub organizacja niemająca osobowości prawnej, aby uzyskać zwolnienie od ponoszenia kosztów sądowych, musi więc – pod rygorem oddalenia wniosku - wykazać, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Zatem przesłanką pozytywnego zastosowania instytucji zwolnienia jest wyłącznie wykazanie braku dostatecznych środków na pokrycie tych kosztów.

Jednocześnie podkreślić należy, że zwolnienie od kosztów osoby prawnej obwarowane jest większymi rygorami niż zwolnienie osoby fizycznej. Musi ona udowodnić, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Wprawdzie przepis art. 103 u.k.s.c. nie wskazuje, w jaki sposób ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność sądową, powinna wykazać, że nie ma dostatecznych środków na uiszczenie tych kosztów. Niemniej jednak nie wystarczy samo złożenie oświadczenia o braku środków na pokrycie kosztów sądowych, lecz konieczne jest udowodnienie tej okoliczności. Przepis art. 103 u.k.s.c. nie uznaje bowiem nieudokumentowania lub nienależytego udokumentowania wniosku przez osobę prawną za brak formalny podlegający rygorowi z art. 130 k.p.c. Osoba prawna może zaś to wykazać wszelkimi dostępnymi dowodami, jednak podstawowe znaczenie mają w tym zakresie dokumenty. Inicjatywa dowodowa ciąży na stronie, która domaga się zwolnienia. Należy więc przyjąć, że może tego dokonać przedstawiając jakiegokolwiek dokumenty, które pozwalają określić jej sytuację majątkową, np. bilans roczny, sprawozdanie finansowe, wyciągi z kont bankowych, raporty kasowe, deklaracje podatkowe, umowy kredytowe i pisma banku oceniające zdolność

kredytową, dokumenty stwierdzające obciążenie nieruchomości hipoteką a ruchomości zastawem, dokumenty stwierdzające wysokość zobowiązań itp. (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 30 maja 2014 r. I Acz 860/14, LEX nr 1477278; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 19 lutego 2014 r. I Acz 213/14, LEX nr 1438130).

Tymczasem w rozpoznawanej sprawie żadne dowody na okoliczność braku możliwości ponoszenia przez stronę pozwaną kosztów sądowych nie zostały przedstawione, co jest bezsporne. Wbrew twierdzeniom strony skarżącej – co już podniesiono - samo przytoczenie argumentów i wskazanie na okoliczności mające potwierdzić trudną sytuację materialną strony ubiegającej się o zwolnienie od kosztów, nie jest zaś wystarczające dla uwzględnienia przedmiotowego wniosku. Nie ulega wątpliwości, iż strona ma obowiązek wykazania trwałej niemożności uzyskania środków na uiszczenie kosztów sądowych, a swoją sytuację finansową winna przedstawić ze szczególną starannością, przedkładając na tę okoliczność wszelkie stosowne dokumenty. Wobec powyższego całkowicie bezzasadnym pozostaje twierdzenie skarżącego, iż brak dokumentów potwierdzających sytuację materialną nie może być jedyną przyczyną odmowy zwolnienia od kosztów sądowych. Zauważyć należy, iż wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych powinien zawierać przedstawienie opisu kondycji finansowej pozwanego wraz z dowodami na poparcie przytoczonych okoliczności (art. 126 § 1 pkt 3 k.p.c.). Dla spełnienia powyższego warunku nie jest wystarczające określenie sytuacji finansowej jako rozpaczliwej (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 4 lutego 2013 r. III APz 3/13 LEX nr 1259744). Tymczasem na gruncie rozpoznawanej sprawy strona pozwana, składając wniosek o zwolnienie od kosztów postępowania wskazała jedynie okoliczności potwierdzające (w jej ocenie) konieczność zwolnienia od opłaty za apelację tj: podwyższanie stawek wynagrodzeń, rosnące wymagania z zakresu sprawozdawczości, co do rozliczania się przez zakład pracy chronionej jakim jest pozwany z otrzymanego dofinansowania, rosnące koszty własne spółki z uwagi na konieczność zatrudniania przez spółkę dalszych pracowników do prac stricte biurowych, opóźnienia w przekazach dofinansowania co powoduje chwilowe problemy z płynnością finansową, oraz coraz to mniejszą kwotę dofinansowania z (...), która powoduje że corocznie spółka musi przeznaczyć z własnych środków 1.000.000 zł więcej na koszty pracownicze powiększając koszty prowadzenia działalności zarobkowej. Nie przedstawiła natomiast żadnych dowodów na okoliczność występowania trudności finansowych, uniemożliwiających wniesienie stosownej opłaty. Sąd I instancji nie mógł zatem dokonać podnoszonych przez stronę ustaleń co do wskazywanej przez nią sytuacji finansowej, zwłaszcza że argumentacja podnoszona przez nią wskazywała jednak, iż pewne środki na pokrycie prowadzonej działalności posiada.

W ocenie Sądu także specyfika charakteru w jakim działa pozwana Spółka – jest zakładem pracy chronionej, która generuje wysokie koszty uzyskania przychodu, w tym bardzo wysokie wydatki związane z bieżącym funkcjonowaniem spółki, nie jest wystarczająca dla uwzględnienia przedmiotowego wniosku. Jak słusznie bowiem wskazuje się w orzecznictwie do zastosowania normy art. 103 u.k.s.s.c. nie może skłaniać ani charakterystyka branży, w której działa osoba prawna, ani też obowiązek wywiązywania się z zobowiązań związanych z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 6 września 2013 r. I ACz 612/13, LEX nr 1366130).

Podnieść również należy, iż także w zażaleniu nie zostały przedstawione żadne dowody świadczące o braku możliwości ponoszenia przez stronę pozwaną kosztów sądowych. Ponadto choćby nawet wynik finansowy pozwanej obciążony był znaczną stratą – na co brak dowodów - to i tak brak podstaw do uznania, iż wniosek o zwolnienie od ponoszenia kosztów sądowych jest uzasadniony. Występowanie straty nie świadczy bowiem o tym, iż strona nie dysponuje środkami koniecznymi do pokrycia kosztów sądowych (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 lutego 2013 r. I ACz 134/13 LEX nr 1344099). Pozwana prowadzi nadal działalność gospodarczą znacznych rozmiarów uzyskując milionowe przychody, posiada aktywa trwałe, jak również – co wynika bezpośrednio z treści zażalenia - zatrudnia pracowników, prowadzi działalność organizacyjną, ponosi koszty eksploatacyjne, koszty paliwa, posiada zdolność kredytową i reguluje związane z tym zobowiązania. Już te dane wskazują, że strona pozwana posiadała i posiada środki niezbędne do pokrycia kosztów sądowych w niniejszej sprawie, takich jak opłata od apelacji w kwocie 30 zł.

Ponadto dostrzec należy, iż strona pozwana wydatkuje kwoty w wysokości co najmniej ponad milion złotych na różne cele związane z prowadzoną działalnością gospodarczą. Wbrew twierdzeniom skarżącego przywoływana przez stronę

pozwaną konieczność pokrycia innych wydatków wynikających z prowadzenia działalności gospodarczej, takich jak wynikających z zatrudnienia pracowników i uiszczenie innych opłat związanych z prowadzeniem firmy, jak opłacenie rachunków, koszty eksploatacyjne nie oznacza, iż potrzeba regulowania opłaty sądowej wynikającej z udziału w postępowaniu sądowym może być zaspokajana dopiero po uiszczeniu tych innych, istotnych dla strony wydatków związanych z prowadzoną działalnością, na tym polega bowiem sama idea zwolnienia od kosztów sądowych. Należy stanowczo stwierdzić, że jest wręcz przeciwnie. Nie ma bowiem żadnego uzasadnienia, aby opłaty sądowe miały być regulowane w ostatniej kolejności. Wydatki na ten cel nie są mniej istotne, niż pozostałe wydatki apelującego, i o ich zaspokojenie strona pozwana powinna zabiegać w pierwszej kolejności czyniąc stosowne oszczędności we własnych wydatkach. Dopiero gdyby poczynione w ten sposób oszczędności okazały się niewystarczające – istnieje możliwość zwrócenia się o taką pomoc do państwa (por. postanowienie SN z dn. 24 września 1984 r., II CZ 104/84, LEX nr 8623). Strona pozwana natomiast w żadnym zakresie nie wykazała, iżby czyniła stosowne oszczędności celem pokrycia wydatków wynikających z udziału w postępowaniu sądowym, mimo, iż nadal uzyskuje ponad milionowy przychód z prowadzonej działalności gospodarczej. Ponadto wymaga podkreślenia, że prowadząc działalność gospodarczą strona pozwana winna liczyć się z tym, iż będzie musiała ponosić koszty związane z udziałem w postępowaniach sądowych, które stanowią jeden z elementów funkcjonowania podmiotu na rynku i wchodzenia w interakcje gospodarcze z innymi podmiotami.

W świetle powyższego, zdaniem Sądu Okręgowego, nie sposób uznać, iż konieczność uiszczenia przez stronę pozwaną opłaty od apelacji w wysokości 30 zł stanowić będzie dla niej przeszkodę w obronie praw na drodze sądowej.

Zaskarżone zażalenie odpowiada zatem prawu.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie jako bezzasadne.

Przewodnicząca:

Z. odpis postanowienia z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego i powodowi.